

- 1114 / 1 - 89 / 90

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1989-1990

8 MAART 1990

WETSONTWERP

**tot wijziging van de artikelen 1408,
1409, 1410 en 1412 van het Gerechtelijk
Wetboek en tot invoeging van een
artikel 1409bis in datzelfde wetboek**

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit wetsontwerp wijzigt de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek over de goederen die niet in beslag kunnen worden genomen. De wijziging van deze artikelen dringt zich op aangezien de huidige tekst onaanpast en ontoereikend is.

Zoals de heer van Reepinghen het in zijn verslag over de gerechtelijke hervorming (Pasinomie 1969, blz. 500) aanstipte, beoogt de wetgever een billijk evenwicht te bereiken tussen de kordaatheid waarvan de schuldeiser, die te maken heeft met de nalatigheid en soms met de oneerlijkheid van de schuldenaar, blijk mag geven en de rechtvaardige redelijkheid die men uit humanitair oogpunt moet betrachten.

De geest van de wet moet ook vandaag de leidraad van ons beleid zijn, vooral ook omdat gebleken is dat een gewaarborgd levensminimum dat het mogelijk maakt een menswaardig bestaan te leiden, onontbeerlijk is in de armoedebestrijding.

De noodzaak van de aanpassing van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de goederen die niet in beslag kunnen worden genomen blijkt ook uit de wetsvoorstellen ingediend door Senator Cerexhe (228-1-B.Z. 1988 en 289-1-B.Z. 1988), door Senator Hanquet (716/1, 1988-1989) en door Volksvertegenwoordiger Eerdekens (273/1-1988).

- 1114 / 1 - 89 / 90

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1989-1990

8 MARS 1990

PROJET DE LOI

**modifiant les articles 1408, 1409,
1410 et 1412 du Code judiciaire
et insérant un article 1409bis**

EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le présent projet de loi modifie les dispositions du Code judiciaire relatives aux biens qui ne peuvent être saisis. L'adaptation de ces articles est absolument nécessaire en raison de l'insuffisance et de l'inadaptation du texte actuel.

En effet, le but du législateur, ainsi que le précisait M. Van Reepinghen dans son rapport sur la réforme judiciaire (Pasinomie 1969, p. 500) est de tenter de réaliser un juste équilibre entre la fermeté dont peut faire preuve le créancier qui se heurte à la carence, sinon à la malhonnêteté de son débiteur et la juste mesure que l'humanité comporte.

Cet esprit de la loi est immuable et doit encore nous inspirer aujourd'hui alors que l'on constate que la garantie d'un minimum socio-vital permettant le respect de conditions de vie décentes est essentielle dans la lutte contre la pauvreté.

Cette nécessité d'adapter les dispositions du Code judiciaire relatives aux biens qui ne peuvent être saisis est soulignée par les propositions de loi déposées à ce propos par le Sénateur Cerexhe (228-1-S.E. 1988 et 289-1-S.E. 1988), le Sénateur Hanquet (716/1, 1988-1989) et le Député Eerdekens (273/1-1988).

Vooreerst is het noodzakelijk geworden om de opsomming van de lichamelijke roerende goederen die overeenkomstig artikel 1408 van het Gerechtelijk Wetboek niet vatbaar zijn voor beslag aan te vullen en aan te passen aan de actuele leefomstandigheden en behoeften.

Om dezelfde reden moeten ook de bedragen voorzien in artikel 1409 van hetzelfde Wetboek verhoogd worden teneinde rekening te kunnen houden met de stijging van de kosten van levensonderhoud. Terzelfdertijd moet worden voorzien in hun automatische aanpassing op geregelde tijdstippen.

Bovendien moeten ook de bedragen die niet worden uitgekeerd als tegenprestatie van arbeid, verricht onder toezicht van een derde, in zekere mate vrijgesteld zijn van beslag.

Vervolgens dient de bij artikel 1410, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek bepaalde opsomming van uitkeringen, die op dezelfde wijze als het loon beschermd worden, te worden geactualiseerd, door toevoeging van de uitkering toegekend bij onderbreking van de beroepsloopbaan.

Tenslotte stelt dit wetsontwerp uitdrukkelijk dat de maatschappelijke dienstverlening verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, met toepassing van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, ook in geval van onderhoudsplicht, niet vatbaar is voor beslag.

Het ontwerp houdt rekening met de opmerkingen van de Raad van State.

COMMENTAAR BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Artikel 1408 van het Gerechtelijk Wetboek bevat een opsomming van de lichamelijke roerende goederen die niet in beslag kunnen worden genomen. De oorspronkelijke bedoeling van de wetgever, met name het verzekeren van een onaantastbaar levensminimum aan de beslagene en zijn gezin, is evenwel achterhaald ingevolge de huidige leefomstandigheden en behoeften. Tevens is het voldoende bewezen dat de verkoop van bedoelde lichamelijke roerende goederen zeer weinig opbrengt en vaak zelfs niet opweegt tegen de procedurekosten. Erger nog, door de inbeslagname van deze goederen worden de beslagene en zijn gezin in een mensonwaardige toestand gebracht die niet aanvaardbaar is. Daarom is het noodzakelijk de volgende goederen aan de lijst van de niet voor beslag vatbare lichamelijke goederen toe te voegen :

- de meubelen die nodig zijn om de kleren en het huishoudlinnen in op te bergen en te onderhouden;
- de toestellen, noodzakelijk voor de verwarming van de gezinswoning (in plaats van te bepalen dat slechts één verwarmingstoestel niet voor beslag vatbaar is);

Tout d'abord, il est devenu nécessaire d'adapter aux exigences et aux besoins actuels l'énumération des biens meubles corporels qui, conformément à l'article 1408 du Code judiciaire, ne peuvent être saisis, et de la compléter.

Pour la même raison, les montants prévus par l'article 1409 du même Code doivent être relevés afin de tenir compte de l'évolution du coût de la vie. En même temps, il faut prévoir leur adaptation automatique régulière.

En outre, les sommes qui ne sont pas payées en contrepartie des prestations de travail effectuées sous l'autorité d'un tiers doivent aussi pouvoir bénéficier d'une certaine insaisissabilité.

Ensuite, l'énumération des indemnités prévue à l'article 1410, § 1er, du Code judiciaire, et qui sont protégées au même titre que le salaire, doit être actualisée, en y ajoutant l'indemnité accordée en cas d'interruption de carrière.

Enfin, la présente proposition tend à prévoir explicitement que l'aide sociale accordée par les centres publics d'aide sociale en exécution de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale, est insaisissable, y compris en cas d'obligation alimentaire.

Le projet tient compte des remarques du Conseil d'Etat.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 1er

L'article 1408 du Code judiciaire énumère les biens meubles corporels qui ne peuvent pas être saisis. L'intention originelle du législateur, à savoir le souci d'assurer au débiteur saisi et à sa famille un minimum vital intangible, n'est plus respectée étant donné les conditions de vie et les besoins actuels. D'autre part, il a été révélé à plusieurs reprises que le produit de la vente des meubles corporels saisis est peu important et que, dans certains cas, il reste même inférieur au montant des frais de procédure. En outre, par la saisie de ces biens, la personne saisie et sa famille se trouvent dans une situation inhumaine qui n'est plus tolérable. C'est pourquoi il est nécessaire d'ajouter à la liste des biens qui ne peuvent être saisis :

- les meubles nécessaires pour ranger et entretenir les vêtements et le linge indispensable;
- les appareils nécessaires au chauffage et au logement familial (au lieu de limiter l'insaisissabilité à un seul appareil de chauffage);

- de tafel en de stoelen die het gezin toelaten een gezamenlijke maaltijd te gebruiken;
- een meubel om het vaatwerk en het huishoudgerei in op te bergen;
- een toestel om warme maaltijden te bereiden;
- een toestel om voedingsmiddelen te bewaren (daarmee wordt de koelkast of de diepvriezer bedoeld, naar keuze van de beslagene);
- één verlichtingstoestel per bewoonde kamer;
- de voorwerpen van de kinderen ten laste die onder hetzelfde dak wonen;
- de huisdieren van de kinderen (daarmee worden de honden, katten, vogels, knaagdieren en dergelijke dieren bedoeld, voor zover ze dienen als gezelschap voor de kinderen);
- de voorwerpen die noodzakelijk zijn voor de mindervalide gezinsleden;
- de voorwerpen en produkten noodzakelijk voor de lichaamsverzorging en voor het onderhoud van de vertrekken;
- eenvoudig tuingerief.

(art. 1408, 1°)

Steeds om dezelfde voornoemde reden wordt ook de opsomming van de niet-beslagbare dieren in artikel 1408, 5°, uitgebreid.

Wat artikel 1408, 2°, betreft, beoogt het ontwerp een betere bescherming van de bedrijfsuitrusting. Er is geen verwijzing meer naar de waarde van de beschermde goederen. Op die manier kan de beslagene, voor zover het een natuurlijk persoon betreft, verder beschikken over de voorwerpen die hij nodig heeft voor de uitoefening van zijn beroep, hetgeen onontbeerlijk is uit het oogpunt van de menselijke waardigheid. De beroepsinkomsten zullen het mogelijk maken een materieel levensminimum veilig te stellen, en de schuldeisers te betalen; voor deze laatste is een dergelijke regeling voordeliger dan indien zij de te verdienen bedragen moeten verhalen op de opbrengst van de verkoop van de bedrijfsuitrusting.

Deze bepalingen van het ontwerp zijn ook geen innovatie; artikel 592, 6, van de vroegere « Code de procédure civile » verklaarde reeds « insaisissable sans limitation de valeur les outils des artisans nécessaires à leurs occupations professionnelles. » Een gelijkaardige regeling is ook opgenomen in artikel 76, tweede alinea, van de wet van 5 juni 1928 houdende regeling van arbeidsovereenkomsten voor schepelingen.

Bovendien wordt ook de bestemming uitgebreid van de goederen die niet vatbaar zijn voor beslag door de toevoeging van de goederen die noodzakelijk zijn voor de studie of de beroepsopleiding.

Voegen wij er tenslotte aan toe dat de bescherming geboden door artikel 1408, 2°, niet op een frauduleuze manier mag worden aangewend. In geval van betwisting bij de toepassing van § 1 zal de schuldeiser of de schuldenaar, naar gelang van het geval, zich kunnen bedienen van de procedure die bepaald is in het Gerechtelijk Wetboek, namelijk de dagvaarding bij gerechtsdeurwaarder voor de rechter in kort geding of voor de beslagrechter.

- les table et chaises permettant à la famille de prendre le repas en commun;
- un meuble pour ranger la vaisselle et les ustensiles de ménage;
- un appareil pour la préparation des repas chauds;
- un appareil pour la conservation des aliments (est visé par là le réfrigérateur ou le surgélateur, au choix de la personne saisie);
- un appareil d'éclairage par chambre habitée;
- les objets d'enfants à charge qui habitent sous le même toit;
- les animaux domestiques des enfants (sont visés par là les chiens, chats, oiseaux, rongeurs et animaux du même type, dans la mesure où il s'agit d'animaux de compagnie pour les enfants);
- les objets nécessaires aux membres handicapés de la famille;
- les objets et produits nécessaires aux soins corporels et à l'entretien des locaux;
- un outillage simple de jardin.

Pour la même raison, l'énumération des animaux insaisissables à l'article 1408, 5°, est également étendue.

En ce qui concerne l'article 1408, 2°, le texte en projet vise à protéger davantage l'équipement professionnel. Il élimine toute référence à la valeur des biens protégés. On permet ainsi au débiteur saisi, pour autant qu'il s'agisse d'une personne physique, de rester en possession des objets nécessaires à la poursuite de ses activités professionnelles, ce qui est fondamental sous l'angle de la dignité humaine. Les revenus de cette activité permettront évidemment de sauvegarder un minimum nécessaire à sa vie matérielle et donc de désintéresser ses créanciers de manière plus efficace que si ceux-ci devaient concourir sur le produit de réalisation de l'équipement professionnel.

On ajoutera que la règle en projet ne constitue pas une innovation dans la mesure où l'article 592, 6, de l'ancien code de procédure civile déclarait déjà insaisissable sans limitation de valeur les outils des artisans nécessaires à leurs occupations professionnelles. On trouve une règle similaire dans l'article 76, deuxième alinéa, de la loi du 5 juin 1928 portant réglementation du contrat d'engagement maritime.

D'autre part, on élargit la destination des biens insaisissables en ajoutant ceux qui sont nécessaires à la poursuite des études ou de la formation professionnelle.

On rappellera enfin que la protection garantie par l'article 1408, 2°, ne peut être utilisée de manière frauduleuse. En cas de contestation au sujet de l'application du § 1er, le créancier ou le débiteur, suivant le cas, aura la possibilité de recourir à la procédure prévue par le Code judiciaire, à savoir la citation par voie d'huissier devant le juge des référés ou devant le juge des saisies.

Na grondig onderzoek van het advies van de Raad van State, heeft de Regering afgezien van haar voorstellen om in geval van betwisting bij de toepassing van § 1, 2°, een nieuwe procedure in te stellen die afwijkt van de procedure van gemeenrecht.

Art. 2

Het is eveneens noodzakelijk artikel 1409 van hetzelfde wetboek aan te passen aan de economische toestand en de huidige maatschappelijke omstandigheden.

De bedragen bepaald in voornoemd artikel werden recentelijk aangepast bij koninklijk besluit van 27 november 1989 (B.S. 13 december 1989). Zij werden gebracht op respectievelijk 25 000 frank (i.p.v. 19 000), 27 000 frank (i.p.v. 23 000) en 33 000 frank (i.p.v. 30 000). Hiermee volgt de Regering het advies dat de Nationale Arbeidsraad over deze aangelegenheid heeft uitgebracht (Advies n° 920 dd. 6 juni 1989). Deze nieuwe bedragen zijn van toepassing vanaf 1 januari 1990.

De voorlaatste aanpassing van deze bedragen dateerde van het koninklijk besluit van 18 december 1984.

Om voormelde redenen dienden deze bedragen opnieuw aangepast te worden aan de evolutie van de sociale omstandigheden en aan het begrip levensminimum.

In het voorliggende ontwerp wordt voorzien in een verplichte aanpassing van deze bedragen aan het indexcijfer van de consumptieprijzen van de maand november van elk jaar volgens de volgende formule :

$$\frac{\text{basisbedrag} \times \text{nieuw indexcijfer}}{\text{aanvangsindexcijfer}}$$

Het aldus bekomen laagste bedrag, beneden het welk overdracht of beslag niet mogelijk is, mag nochtans niet lager zijn dan het bedrag van het bestaansminimum. Door de instelling van het recht op een bestaansminimum bij de wet van 7 augustus 1974, heeft de wetgever immers geoordeeld dat eenieder die aan de toekenningsvoorwaarden beantwoordt, moet kunnen beschikken over een minimum inkomen dat absoluut noodzakelijk is om menswaardig te kunnen leven. Het bedrag van het bestaansminimum is gebonden aan de evolutie van het indexcijfer, en wordt bovendien regelmatig verhoogd boven index. Het gezinsbedrag bedroeg op 1 januari 1990 (+2% reëel) : 22 617 frank en op 1 februari 1990 (indexering) : 23 070 frank. Het zou bijgevolg niet getuigen van een coherente visie indien het bedrag dat overeenstemt met het bestaansminimum, gedeeltelijk vatbaar zou zijn voor overdracht of beslag.

Teneinde de berekening van het bedrag dat vatbaar is voor beslag niet nodeloos ingewikkeld te maken

Après examen approfondi de l'avis du Conseil d'Etat, le Gouvernement a renoncé à son intention d'introduire une nouvelle procédure, dérogeant à la procédure du droit commun, en cas de contestation suscitée par l'application du § 1er, 2°.

Art. 2

Il est également nécessaire d'adapter l'article 1409 du même Code à la situation économique et aux conditions de vie actuelles.

Les montants prévus à l'article précité ont été récemment adaptés par arrêté royal du 27 décembre 1989 (M.B. 13 décembre 1989). Ils ont été portés à respectivement, 25 000 francs (au lieu de 19 000), 27 000 francs (au lieu de 23 000) et 33 000 francs (au lieu de 30 000). Le Gouvernement suit ainsi l'avis du Conseil national du Travail émis à ce sujet (avis n° 920 dd. 6 juin 1989). Ces nouveaux montants sont entrés en vigueur à partir du 1er janvier 1990.

L'avant-dernière adaptation de montants datait de l'arrêté royal du 18 décembre 1984.

Pour les motifs précités, une nouvelle adaptation de ces montants à l'évolution des conditions sociales et à la notion de minimum socio-vital s'impose.

Le projet présenté prévoit une adaptation obligatoire de ces montants à l'indice des prix à la consommation du mois de novembre de chaque année selon la formule suivante :

$$\frac{\text{montant de base} \times \text{nouvel indice}}{\text{indice de départ}}$$

Le montant minimum ainsi obtenu, en dessous duquel aucune cession ou saisie ne peuvent être opérées, ne peut toutefois être inférieur au montant du minimex. En instituant le droit à un minimum de moyens d'existence par la loi du 7 août 1974, le législateur a, en effet, estimé que quiconque remplit les conditions d'octroi peut prétendre à un revenu minimal absolument indispensable pour mener une vie conforme à la dignité humaine. Le montant du minimex est lié à l'évolution de l'indice des prix et est, en outre, régulièrement majoré au-delà de l'index. Le minimex taux ménage s'élevait à 22 617 F au 1 janvier 1990 (+2% réels), et à 23 070 F au 1 février 1990 (indexation). Ce serait manquer de cohérence que de rendre saisissable ou cessible une partie du montant correspondant au minimex.

Afin d'éviter de compliquer inutilement le calcul du montant saisissable et de promouvoir la sécurité ju-

en de rechtszekerheid te bevorderen, wordt de eventuele aanpassing aan het bestaansminimum nochtans beperkt tot éénmaal per jaar, naar aanleiding van de indexerings.

De aldus bekomen nieuwe bedragen zullen worden bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* binnen de eerste vijftien dagen van de maand december van elk jaar. Ze zullen van kracht worden vanaf 1 januari van het daaropvolgend jaar.

Zoals thans is bepaald, kan de Koning deze bedragen wijzigen, na het advies van de Nationale Arbeidsraad te hebben ingewonnen, rekening houdend met de economische toestand. De Koning oordeelt over de opportuniteit van deze aanpassing; er wordt dus niet meer vastgesteld dat de mogelijkheid tot aanpassing van de basisbedragen slechts om de twee jaar kan worden aangewend. Deze aanpassing treedt in werking op 1 januari van het volgende jaar.

Art. 3

Artikel 1409 voorziet alleen in de bescherming van de bedragen uitgekeerd aan personen die tegen loon onder het gezag van een ander persoon arbeid verrichten. Ook degenen die enkel over andere inkomsten, zonder bepaling van hun oorsprong, beschikken, moeten, naar het voorbeeld van de inkomsten bedoeld in artikel 1409, gevrijwaard worden tegen beslag. Artikel 476 van het Wetboek van Koophandel voorziet trouwens in een gelijkaardige bescherming van de gefailleerde en van zijn gezin.

Art. 4

Artikel 4 bevat twee wijzigingen aan artikel 1410 van hetzelfde wetboek.

De eerste wijziging die wordt voorgesteld, strekt ertoe de lijst van de in § 1 van artikel 1410 opgesomde uitkeringen en vergoedingen waarop de beperkingen bedoeld in artikel 1409 eveneens van toepassing zijn, aan te vullen met de onderbrekingsuitkering, die in het raam van de beroepsloopbaanonderbreking bij de sociale herstellwet van 22 januari 1985 werd ingevoerd. De Regering volgt daarmee een voorstel van de Nationale Arbeidsraad (advies n° 921 dd. 6 juni 1989), die had betoogd dat de onderbrekingsuitkering, evenals de werkloosheidsuitkering, als een vervangingsinkomen moet beschouwd worden dat bijgevolg op dezelfde wijze als de andere uitkeringen die in artikel 1410, § 1, worden opgesomd, moet beschermd worden tegen beslag en overdracht.

De voorgestelde wijziging van artikel 1410, § 2, van hetzelfde wetboek strekt ertoe ook de bedragen uitgekeerd als maatschappelijke dienstverlening door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, niet vatbaar te verklaren voor beslag en overdracht, hetgeen ook het geval is voor het gewaarborgd inkomen voor bejaarden en het bestaansminimum. Deze bedra-

ridique, l'adaptation au minimex n'a toutefois lieu qu'une fois par an, à l'occasion de l'indexation.

Les nouveaux montants ainsi obtenus seront publiés au *Moniteur belge* dans les quinze premiers jours du mois de décembre de chaque année. Ils entreront en vigueur le 1er janvier de l'année suivante.

La possibilité est laissée au Roi, comme cela est prévu actuellement, de modifier ces montants, après avis du Conseil national du Travail, en tenant compte de la situation économique. Le Roi est juge de l'opportunité de cette adaptation; il n'est donc plus précisé que la possibilité d'adapter les montants de base ne peut être utilisée que tous les deux ans. Cette adaptation entre en vigueur le 1er janvier de l'année suivante.

Art. 3

L'article 1409 ne protège que les sommes qui sont payées aux personnes qui fournissent contre rémunération des prestations de travail sous l'autorité d'une autre personne. Il y a lieu d'assurer à celui qui ne dispose que d'autres revenus, quelle qu'en soit l'origine, une insaisissabilité comparable aux revenus visés par l'article 1409. L'article 476 du code du commerce prévoit d'ailleurs une protection semblable en faveur du failli et de sa famille.

Art. 4

L'article 4 comprend deux modifications à l'article 1410 du même Code.

La première modification proposée vise à compléter la liste des allocations et indemnités énumérées au § 1er de l'article 1410, qui sont également soumises aux limitations visées à l'article 1409, par l'indemnité accordée dans le cadre de l'interruption de la carrière professionnelle, introduite par la loi de redressement contenant des dispositions sociales, du 22 janvier 1985. Le Gouvernement suit ainsi une proposition du Conseil national du Travail (avis n° 921 du 6 juin 1989), qui précisait que l'indemnité d'interruption de carrière, doit être considérée comme un revenu de remplacement, au même titre que les allocations de chômage, et doit, par conséquent, être rendue incessible et insaisissable de la même manière que les autres indemnités énumérées à l'article 1410, § 1.

La modification proposée à l'article 1410, § 2, du même code vise à rendre incessibles et insaisissables les sommes payées à titre d'aide sociale par les centres publics d'aide sociale, tout comme le sont le revenu garanti aux personnes âgées et les sommes payées à titre de minimum de moyens d'existence. Ces sommes sont en effet destinées à pourvoir aux besoins des plus

gen moeten inderdaad de minstbedeelden helpen te voorzien in hun levensonderhoud en worden berekend op grond van hun bestaansmiddelen.

Alhoewel de rechtspraak van mening is dat de bedragen uitgekeerd als maatschappelijke dienstverlening vanzelfsprekend niet vatbaar zijn voor beslag, sluit deze verduidelijking elke betwisting uit.

Samen met artikel 5 van dit ontwerp heeft deze bepaling tot resultaat dat de maatschappelijke dienstverlening toegekend door de OCMW's, met toepassing van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, niet in beslag kan worden genomen, zelfs indien het gaat om achterstallige onderhoudsgelden.

Art. 5

De eerste voorgestelde wijziging met betrekking tot artikel 1412 heeft tot doel er uitdrukkelijk in te voorzien dat de maatschappelijke dienstverlening uitgekeerd door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, met toepassing van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, niet vatbaar is voor beslag, zelfs in geval van onderhoudsplicht.

Deze bedragen vormen inderdaad een strikt levensminimum dat men in geen geval de schuldenaar mag ontnemen.

Deze maatschappelijke dienstverlening is residuair; het bestaansminimum heeft voorrang op de maatschappelijke dienstverlening. Wanneer een aanvraag tot hulpverlening bij het OCMW aanhangig wordt gemaakt, zal het centrum in de eerste plaats nagaan of het recht op het bestaansminimum kan worden verleend. Men was dus van oordeel dat de wetgeving over het bestaansminimum van openbare orde is (Arbeidshof Luik, 5 november 1986, AR 2716/85).

Aangezien de maatschappelijke dienstverlening toegekend door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn in geen geval in beslag kan worden genomen, kan de begunstigde in zijn levensonderhoud voorzien zonder dat afbreuk wordt gedaan aan de rechten van de schuldeisers.

Ten tweede, en om de samenhang met artikel 1410, § 2, te verzekeren, zal men het in artikel 1412 hebben over beperkingen « en uitsluitingen ».

Het laatste lid van artikel 1412 over de voorrang van het onderhoudsgeld, heeft betrekking op de bedragen verschuldigd aan de werknemer. Ten einde elke voorkeursbehandeling van de werknemer te voorko-

démunis et sont calculées en fonction de leur état de besoin.

Bien que la jurisprudence considère comme allant de soi que les sommes payées à titre d'aide sociale ne peuvent être saisies, cette précision permet d'éviter toute controverse.

Il faut encore ajouter que cette disposition, combinée avec l'article 5 du présent projet aura pour résultat que l'aide sociale accordée par les CPAS en exécution de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale, sera insaisissable, même en cas d'arriérés sur pensions alimentaires.

Art. 5

La première modification proposée concernant l'article 1412 a pour but de prévoir explicitement que l'aide sociale accordée par les centres publics d'aide sociale en exécution de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale, est insaisissable même en cas d'obligation alimentaire.

Ces sommes constituent en effet un strict minimum vital dont on ne peut en aucun cas priver le débiteur.

Cette aide sociale est résiduaire; le minimum de moyens d'existence bénéficie d'une priorité par rapport au droit à l'aide sociale. Saisi d'une demande d'aide, le CPAS examinera d'abord si le droit au minimum de moyens d'existence peut être accordé. Il a ainsi été jugé que la législation sur le minimum de moyens d'existence est d'ordre public (CT Liège, 5 novembre 1986, RG 2716/85).

L'insaisissabilité absolue de l'aide sociale accordée par le centre public d'aide sociale permet dès lors au bénéficiaire de subsister sans toutefois porter préjudice aux droits des créanciers.

Deuxièmement, par souci de cohérence avec l'article 1410, § 2, on parlera à l'article 1412 de limitations « et d'exclusions ».

Le dernier alinéa de l'article 1412 relatif à la priorité de la pension alimentaire vise les sommes dues au travailleur. Afin de ne pas maintenir un régime plus favorable pour les travailleurs, le terme « travailleur »

men, wordt het woord « werknemer » vervangen door het woord « onderhoudsplichtige » zodat alle inkomsten worden bedoeld, ongeacht hun oorsprong.

De Eerste Minister,

W. MARTENS

De Minister van Justitie,

M. WATHELET

*De Staatssecretaris voor
Maatschappelijke Emancipatie,*

M. SMET

est remplacé par « débiteur d'aliments » afin de viser tous les revenus, quelle qu'en soit l'origine.

Le Premier Ministre,

W. MARTENS

Le Ministre de la Justice,

M. WATHELET

*Le Secrétaire d'Etat à
l'Emancipation sociale,*

M. SMET

VOORONTWERP VAN WET

onderworpen aan het advies van de Raad van State

Voorontwerp van wet tot wijziging van de artikelen 1408, 1409, 1410 en 1412 van het Gerechtelijk Wetboek en tot invoeging van een artikel 1409bis in datzelfde wetboek

Artikel 1

Artikel 1408 van het Gerechtelijk Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Artikel 1408. — § 1. Behalve op zaken, niet vatbaar voor beslag verklaard door bijzondere wetten, mag ook geen beslag worden gelegd :

1° op het nodige bed en beddegoed van de beslagene en van zijn gezin, de kleren en het linnengoed volstrekt noodzakelijk voor hun persoonlijk gebruik alsmede de meubelen nodig om deze op te bergen, een wasmachine en strijkijzer voor het onderhoud van het linnen, de toestellen die noodzakelijk zijn voor de verwarming van de gezinswoning, de tafel en de stoelen die voor de familie een gemeenschappelijke maaltijd mogelijk maken, alsook het vaatwerk en het huishoudgerei dat volstrekt noodzakelijk is voor het gezin, een meubel om het vaatwerk en huishoudgerei op te bergen, een toestel om warme maaltijden te bereiden, een toestel om voedingsmiddelen te bewaren, één verlichtingstoestel per bewoonde kamer, de voorwerpen van de kinderen ten laste die onder hetzelfde dak wonen, de huisdieren van de kinderen, de voorwerpen die noodzakelijk zijn voor de mindervalide gezinsleden, de voorwerpen en producten die noodzakelijk zijn voor de lichaamsverzorging en voor het onderhoud van de vertrekken, eenvoudig tuingereef, één en ander met uitsluiting van de luxemeubelen en luxeartikelen;

2° op de boeken en andere voorwerpen die noodzakelijk zijn voor de studie of de beroepsopleiding, alsook de boeken, werktuigen en gereedschappen die de beslagene volstrekt nodig heeft voor zijn beroep;

3° op de voorwerpen die dienen voor de uitoefening van de eredienst;

4° op de levensmiddelen en brandstof die de beslagene en zijn gezin voor een maand nodig hebben;

5° één koe, of twaalf schapen of geiten, naar keuze van de beslagene, alsmede een varken en vierentwintig hoenders, met het stro, voeder en graan, nodig voor het strooisel en de voeding van dat vee gedurende één maand. »

§ 2. De in § 1 opgesomde voorwerpen blijven voor beslag vatbaar indien zij zich op een andere plaats bevinden dan waar de beslagene gewoonlijk woont of werkt.

§ 3. In geval van moeilijkheden bij de toepassing van § 1, 2° van dit artikel, komt de zaak voor de beslagrechter op grond van het proces-verbaal dat de gerechtsdeurwaarder uit eigen beweging of op verzoek van de schuldenaar opmaakt.

In alle gevallen is de betwisting slechts ontvankelijk tot het verstrijken van een termijn van vijf dagen, te rekenen van het tijdstip waarop het beslag kan worden tegengeworpen aan de schuldenaar. De vordering schorst de vervolging, maar het beslagexploot behoudt zijn werking van niet-beschikbaarheid tot de beslissing van de beslagrechter.

AVANT-PROJET DE LOI

soumis à l'avis du Conseil d'Etat

Avant-projet de loi modifiant les articles 1408, 1409, 1410 et 1412 du Code judiciaire et y insérant un article 1409bis

Article 1er

L'article 1408 du Code judiciaire est remplacé par la disposition suivante :

« Article 1408. — § 1er. Ne peuvent être saisis, outre les choses déclarées insaisissables par des lois particulières :

1° le coucher nécessaire du saisi et de sa famille, les vêtements et le linge indispensables à leur propre usage, ainsi que les meubles nécessaires pour les ranger, une machine à laver le linge et un fer à repasser, les appareils nécessaires au chauffage du logement familial, les tables et chaises permettant à la famille de prendre les repas en commun ainsi que la vaisselle et les ustensiles de ménage indispensables à la famille, un meuble pour ranger la vaisselle et les ustensiles de ménage, un appareil pour la préparation des repas chauds, un appareil pour la conservation des aliments, un appareil d'éclairage par chambre habitée, les objets d'enfants à charge qui habitent sous le même toit, les animaux domestiques des enfants, les objets nécessaires aux membres handicapés de la famille, les objets et produits nécessaires aux soins corporels et à l'entretien des locaux, un outillage simple de jardin, le tout à l'exclusion des meubles et objets de luxe;

2° les livres et autres objets nécessaires à la poursuite des études ou à la formation professionnelle, ainsi que les livres, machines et instruments indispensables à la profession du saisi;

3° les objets servant à l'exercice du culte;

4° les aliments et combustibles nécessaires au saisi et à sa famille pendant un mois;

5° une vache, ou douze brebis ou chèvres au choix du saisi, ainsi qu'un porc et vingt-quatre animaux de basse-cour, avec les pailles, fourrages et grains nécessaires pour la litière et la nourriture desdits animaux pendant un mois. »

§ 2. Les objets visés au § 1er restent saisissables s'ils se trouvent dans un lieu autre que celui où le saisi demeure ou travaille habituellement.

§ 3. En cas de difficultés d'application du § 1er, 2° du présent article, le juge des saisies est saisi sur le procès-verbal que dresse l'huissier de justice spontanément ou à la demande du débiteur.

Dans tous les cas, la contestation n'est recevable que jusqu'à l'expiration d'un délai de cinq jours à compter du moment où la saisie est opposable au débiteur. La demande est suspensive de la poursuite, mais l'exploit de saisie conserve son effet d'indisponibilité jusqu'à la décision du juge des saisies.

Na de neerlegging van het proces-verbaal ter griffie, bepaalt de beslagrechter dag en uur voor het onderzoek en de beslechting van de moeilijkheden, de schuldeiser en de schuldenaar vooraf gehoord of opgeroepen. De partijen worden opgeroepen door de zorg van de griffier.

De beslagrechter doet onverwijld uitspraak, zowel bij aanwezigheid als bij afwezigheid van de partijen; hij moet zijn beschikking geven uiterlijk binnen tien dagen na de neerlegging van het proces-verbaal. Zij is niet vatbaar voor verzet of hoger beroep; de rechtspleging kan onmiddellijk worden hervat.

Art. 2

In artikel 1409 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 16 juni 1978, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

- 1° een « § 1 » wordt vóór het eerste lid ingevoegd;
- 2° in het eerste lid wordt het bedrag van 30 000 frank op 33 000 frank gebracht;
- 3° in het tweede lid worden de bedragen van 23 000, 30 000, 19 000 en 23 000 frank respectievelijk op 27 000, 33 000, 25 000 en 27 000 frank gebracht;
- 4° in het derde lid wordt het bedrag van 19 000 frank op 25 000 frank gebracht;
- 5° een « § 2 » wordt vóór het vierde lid ingevoegd;
- 6° in het vierde lid worden de woorden « om de twee jaar » geschrapt;
- 7° in het vierde lid wordt het woord « vorengenoemde » vervangen door de woorden « in § 1 vastgestelde »;
- 8° een « § 3 » wordt aan artikel 1409 toegevoegd; het bevat de volgende bepalingen :

« De in § 1 vastgestelde bedragen worden gekoppeld aan het indexcijfer van de consumptieprijzen van de maand november van elk jaar.

Het aanvangsindexcijfer is dit van de maand november 1988.

Elke verhoging of verlaging van het indexcijfer brengt een verhoging of verlaging van de bedragen met zich mee overeenkomstig de volgende formule : het nieuwe bedrag is gelijk aan het basisbedrag, vermenigvuldigd met het nieuwe indexcijfer en gedeeld door het aanvangsindexcijfer. Het resultaat wordt afgerond tot het hoger honderdtal.

Het aldus aangepaste laagste bedrag mag evenwel niet lager zijn dan het bedrag bepaald bij artikel 2, § 1, 1° van de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op een bestaansminimum, dat van kracht zal zijn op 1 januari van het jaar volgend op de aanpassing, afgerond tot het hogere duizendtal.

Binnen de eerste vijftien dagen van de maand december van elk jaar, worden de nieuwe bedragen bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad. Zij worden van kracht vanaf 1 januari van het jaar volgend op hun aanpassing ».

Art. 3

Een artikel 1409bis luidend als volgt wordt in hetzelfde wetboek ingelast :

« Artikel 1409bis. — De schuldenaar die enkel over andere inkomsten beschikt dan deze bepaald in artikel 1409, kan voor hemzelf en voor zijn gezin, de inkomsten behouden vastgesteld door de beslagrechter, zonder evenwel ooit het bedrag te overschrijden dat niet vatbaar is voor beslag, berekend volgens artikel 1409 ».

Sur le dépôt du procès-verbal au greffe, le juge des saisies fixe le jour et l'heure pour l'examen et le règlement des difficultés, la créance et le débiteur préalablement entendus ou appelés. Les parties sont convoquées à la diligence du greffier.

Le juge des saisies statue sans délai tant en présence qu'en l'absence des parties; son ordonnance doit être rendue au plus tard dans les dix jours du dépôt du procès-verbal. Elle n'est susceptible ni d'opposition ni d'appel; la procédure peut être reprise immédiatement.

Art. 2

A l'article 1409 du même Code, modifié par la loi du 16 juin 1978, sont apportées les modifications suivantes :

- 1° un « § 1er » est inséré avant le premier alinéa;
- 2° au premier alinéa, le montant de 30 000 francs est porté à 33 000 francs;
- 3° au deuxième alinéa, les montants de 23 000, 30 000, 19 000 et 23 000 francs sont portés respectivement à 27 000, 33 000, 25 000 et 27 000 francs;
- 4° au troisième alinéa, le montant de 19 000 francs est porté à 25 000 francs;
- 5° un « § 2 » est inséré avant le quatrième alinéa;
- 6° au quatrième alinéa, les mots « tous les deux ans » sont supprimés;
- 7° au quatrième alinéa, les mots « prévus ci-dessus » sont remplacés par les mots « fixés au § 1er »;
- 8° un « § 3 » est ajouté à l'article 1409; il contient les dispositions suivantes :

« Les montants fixés au § 1er sont liés à l'indice des prix à la consommation du mois de novembre de chaque année.

L'indice de départ est celui du mois de novembre 1988.

Chaque augmentation ou diminution de l'indice entraîne une augmentation ou une diminution des montants conformément à la formule suivante : le nouveau montant est égal au montant de base, multiplié par le nouvel indice et divisé par l'indice de départ. Le résultat est arrondi à la centaine supérieure.

Le montant minimal ainsi adapté ne peut jamais être inférieur au montant déterminé à l'article 2, § 1er, 1° de la loi du 7 août 1974 instituant le droit à un minimum de moyens d'existence, en vigueur au 1er janvier de l'année suivant celle de l'adaptation, arrondi au millier supérieur.

Dans les quinze premiers jours du mois de décembre de chaque année, les nouveaux montants sont publiés au Moniteur belge. Ils entrent en vigueur le 1er janvier de l'année suivant celle de leur adaptation ».

Art. 3

Un article 1409bis rédigé comme suit est inséré dans le même Code :

« Article 1409bis. — Le débiteur qui ne dispose que de revenus autres que ceux visés à l'article 1409 pourra conserver pour lui et sa famille les revenus nécessaires qui seront fixés par le juge des saisies sans jamais pouvoir excéder le montant insaisissable calculé conformément à l'article 1409 ».

Art. 4

In artikel 1410 van hetzelfde wetboek, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° paragraaf 1 wordt aangevuld als volgt :

« 8° — de uitkering toegekend bij onderbreking van de beroepsloopbaan. »

2° § 2 wordt aangevuld als volgt :

« 8° — de bedragen van de maatschappelijke dienstverlening uitgekeerd door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn ».

Art. 5

In artikel 1412 worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° de eerste zin van het eerste lid wordt vervangen door de volgende bepaling :

« De beperkingen en uitsluitingen waarin de artikelen 1409, 1409bis en 1410, § 1, § 2, 1° tot 7°, § 3 en § 4 voorzien, zijn niet van toepassing : »

2° In het laatste lid van artikel 1412 van hetzelfde wetboek wordt het woord « werknemer » vervangen door het woord « onderhoudsplichtige ».

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, op 26 oktober 1989 door de Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Middenstand en door de Staatssecretaris voor Maatschappelijke Emancipatie verzocht hun van advies te dienen over een ontwerp van wet « tot wijziging van de artikelen 1408, 1409, 1410 en 1412 van het Gerechtelijk Wetboek en tot invoeging van een artikel 1409bis in datzelfde wetboek », heeft op 29 november 1989 het volgend advies gegeven :

ONDERZOEK VAN HET ONTWERP

Artikel 1

Het ontworpen artikel 1408, § 1, somt de zaken op waar op geen beslag mag worden gelegd. Daaronder bevinden zich, in de bepaling onder 2°, « de boeken en andere voorwerpen die noodzakelijk zijn voor de studie of de beroepsopleiding, alsook de boeken, werktuigen en gereedschappen die de beslagene volstrekt nodig heeft voor zijn beroep ».

Artikel 1408, § 3, stelt een procedure in om de moeilijkheden te beslechten bij de toepassing van paragraaf 1, 2°.

Het laat zich niet aanzien dat er afdoende redenen voorhanden zijn om de toepassing van die procedure te beperken tot de in paragraaf 1, 2°, bedoelde zaken alleen. De door paragraaf 3 ingestelde rechtspleging zou derhalve moeten worden uitgebreid tot het geheel van de in beslag genomen voorwerpen, bedoeld in paragraaf 1.

In de tekst van paragraaf 3 wordt gewerkt met twee uitdrukkingen waarvan het de vraag is of ze betrekking hebben op hetzelfde geval dan wel op verschillende gevallen. Het gaat om de woorden « moeilijkheden bij de toepassing » in het eerste en het derde lid, terwijl in het tweede lid sprake is van « betwisting », die zou kunnen uitgaan van de beslagene.

Art. 4

A l'article 1410 du même Code, sont apportées les modifications suivantes :

1° Le paragraphe 1er est complété comme suit :

« 8° — l'indemnité accordée en cas d'interruption de la carrière professionnelle. »

2° Le § 2 est complété comme suit :

« 8° — les sommes payées à titre d'aide sociale par les centres publics d'aide sociale ».

Art. 5

A l'article 1412 du même Code les modifications suivantes sont apportées :

1° la première phrase du premier alinéa est remplacée par la disposition suivante :

« Les limitations et exclusions prévues aux articles 1409, 1409bis et 1410, § 1er, § 2, 1° à 7°, § 3 et § 4 ne sont pas applicables : »

2° Dans le dernier alinéa de l'article 1412 du même Code, le mot « travailleur » est remplacé par les mots « débiteur d'aliments ».

AVIS DU CONSEIL D'ETAT

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Vice-Premier Ministre et Ministre de la Justice et des Classes moyennes et par le Secrétaire d'Etat à l'Emancipation sociale, le 26 octobre 1989, d'une demande d'avis sur un projet de loi « modifiant les articles 1408, 1409, 1410 et 1412 du Code judiciaire et y insérant un article 1409bis », a donné le 29 novembre 1989 l'avis suivant :

EXAMEN DU PROJET

Article 1er

L'article 1408, § 1er, en projet énumère les choses qui sont insaisissables et, parmi elles, au 2°, « les livres et autres objets nécessaires à la poursuite des études ou à la formation professionnelle, ainsi que les livres, machines et instruments indispensables à la profession du saisi ».

L'article 1408, § 3, crée une procédure en vue de trancher les difficultés d'application du paragraphe 1er, 2°.

Il ne semble pas qu'il y ait de raisons péremptoires pour limiter l'application de cette procédure aux seules choses visées au paragraphe 1er, 2°. La procédure organisée par le paragraphe 3 devrait, dès lors, être étendue à l'ensemble des objets saisis visés au paragraphe 1er.

Le texte du paragraphe 3 utilise deux expressions dont on peut se demander si elles concernent la même hypothèse ou des hypothèses différentes. Il s'agit des mots « difficultés d'application », au premier et au troisième alinéas, tandis que l'alinéa 2 fait état de « contestation » qui pourrait être émise par le saisi.

In de tekst en in de memorie van toelichting behoort nader te worden bepaald welke gevallen met die twee uitdrukkingen worden bedoeld.

Paragraaf 3 stelt een procedure in die nieuw is ten opzichte van die welke bepaald is in het Gerechtelijk Wetboek. Het gaat om een procedure die de beslagrechter in staat stelt om, zodra het proces-verbaal van beslaglegging ter griffie is neergelegd, uitspraak te doen over de moeilijkheden bij de toepassing, zoals is gesteld in het eerste en derde lid van paragraaf 3, maar blijkbaar ook over de betwistingen, vermeld in het tweede lid.

Daarenboven wordt in de eerste twee leden van paragraaf 3 gewerkt met het Franse woord « demande », dat in het Nederlands wordt weergegeven door « verzoek » (in het eerste lid) en door « vordering » (in het tweede lid). De precisering die het eerste lid geeft is dat het verzoek uitgaat van de schuldenaar; in het tweede lid wordt een zodanige precisering niet gegeven, maar men mag redelijkerwijze er van uitgaan dat het om het verzoek van de schuldenaar gaat, aangezien dat verzoek, naar luid van het tweede lid, tot gevolg heeft dat de vervolging wordt geschorst.

Onder voorbehoud van de hierna vermelde opmerkingen, behoort erop gewezen te worden dat die procedure coëxisteert met die welke is bepaald in het Gerechtelijk Wetboek, namelijk de dagvaarding bij gerechtsdeurwaarder voor de rechter in kort geding of voor de beslagrechter. De schuldeiser of de schuldenaar, naargelang van het geval, zal dus de mogelijkheid hebben om zich te bedienen, hetzij van de procedure van gemeen recht (dagvaarding door gerechtsdeurwaarder), hetzij van de in het derde lid bepaalde procedure, waarin de beslagrechter zich genoodzaakt ziet uitspraak te doen over de betwistingen of toepassingsmogelijkheden naar aanleiding van de neerlegging door de instrumenterende gerechtsdeurwaarder van het proces-verbaal van beslaglegging ter griffie van de rechtbank van eerste aanleg.

De stellers van het ontwerp moeten uitleg verschaffen over de redenen waarom in geval van betwisting over het beslag, de zaak niet bij dagvaarding overeenkomstig het gemeen recht voor de rechter komt, maar door het blote feit van de neerlegging van het proces-verbaal ter griffie.

Zij moeten eveneens hun bedoeling te kennen geven over het naast elkaar bestaan van de twee procedures of, indien ze die coëxistentie niet wensen, een nadere verklaring geven over het waarom van een afwijkende regeling.

De term « In alle gevallen », die gebruikt wordt in het tweede lid van paragraaf 3, is onduidelijk. Het zou kunnen dat de stellers van het ontwerp, wanneer ze met die woorden werken, doelen op de bijzondere rechtspleging ingesteld door paragraaf 3 van artikel 1 van het ontwerp of op de rechtspleging van gemeen recht, of op beide. Die uitdrukking zou ook nog op andere gevallen kunnen slaan.

Het ontworpen tweede lid dient derhalve te worden herzien om het geval waaraan is gedacht, beter te preciseren.

Inzonderheid gelet op de uitleg die de stellers van het ontwerp hebben verschaft in de memorie van toelichting (bladzijde 5), wordt voorgesteld de woorden « de voorwerpen van de kinderen », « de huisdieren van de kinderen » en « eenvoudig tuingerief » te vervangen door de woorden « de voorwerpen die bestemd zijn om door kinderen te worden gebruikt », « de gezelschapsdieren » en « het gereedschap dat nodig is voor het onderhoud van de tuin ».

Luidens de bepaling onder 2° van het nieuwe artikel 1408, § 1, mag geen beslag gelegd worden « op de boeken en andere voorwerpen die noodzakelijk zijn voor de studie of de beroepsopleiding ». Aan de hand van de gegeven tekst kan niet worden uitgemaakt of de bedoelde boeken en voorwerpen

Il convient de préciser dans le texte et dans l'exposé des motifs quelles sont les hypothèses visées par ces deux expressions.

Le paragraphe 3 organise une nouvelle procédure par rapport à celle prévue dans le Code judiciaire. Il s'agit d'une procédure qui permet au juge des saisies, aussitôt que le procès-verbal de saisie a été déposé au greffe, de statuer sur les difficultés d'application comme il est dit dans les alinéas 1er et 3 du paragraphe 3, mais aussi, semble-t-il, sur les contestations qui sont mentionnées dans l'alinéa 2.

D'autre part, les deux premiers alinéas du paragraphe 3 utilisent le mot « demande » auquel correspond, dans le texte néerlandais du premier alinéa, le mot « verzoek » et, dans le deuxième alinéa du même texte, le mot « vordering ». La précision que donne l'alinéa 1er est que la demande émane du débiteur; dans l'alinéa 2, une telle précision n'est pas donnée, mais l'on peut raisonnablement supposer qu'il s'agit de la demande du débiteur puisque cette demande a pour effet, suivant les termes de l'alinéa 2, de suspendre la poursuite.

Il convient de relever, sous réserve des observations ci-dessous, que cette procédure coexiste avec celle prévue par le Code judiciaire, à savoir la citation par huissier devant le juge des référés ou devant le juge des saisies. Le créancier ou le débiteur, suivant le cas, aura donc la possibilité soit de recourir à la procédure de droit commun (citation par voie d'huissier), soit à la procédure prévue par l'alinéa 3 dans laquelle le juge des saisies est amené à se prononcer sur les contestations ou difficultés d'application à la suite du dépôt par l'huissier instrumentant du procès-verbal de saisie au greffe du tribunal de première instance.

Les auteurs du projet doivent s'expliquer sur les raisons pour lesquelles, en cas de contestation de saisie, le juge est saisi, non par voie de citation conformément au droit commun, mais par le seul fait du dépôt du procès-verbal au greffe.

Ils doivent également exprimer leur intention quant à la coexistence des deux procédures ou, s'ils ne souhaitent pas cette coexistence, s'expliquer sur les raisons d'un régime dérogatoire.

La formule utilisée dans l'alinéa 2 du paragraphe 3 « Dans tous les cas » est équivoque. Il est possible que les auteurs du projet visent, en utilisant ces mots, la procédure spéciale organisée par le paragraphe 3 de l'article 1er du projet ou la procédure organisée par le droit commun, ou les deux. Cette expression pourrait aussi viser d'autres hypothèses.

Dès lors, il convient de revoir l'alinéa 2 en projet afin de mieux préciser l'hypothèse envisagée.

Eu égard notamment aux explications fournies par les auteurs du projet dans l'exposé des motifs (page 5), il est proposé de remplacer les mots « les objets d'enfants », « les animaux domestiques des enfants » et « un outillage simple de jardin » par les mots « les objets affectés à l'usage des enfants », « les animaux de compagnie » et « les outils nécessaires à l'entretien du jardin ».

Le 2° du nouvel article 1408, § 1er, rend insaisissables « les livres et autres objets nécessaires à la poursuite des études ou à la formation professionnelle ». Tel qu'il est rédigé, ce texte ne permet pas de dire si les livres et objets visés sont nécessaires aux études ou à la formation professionnelle.

noodzakelijk zijn voor de studie of de beroepsopleiding van de schuldenaar alleen dan wel van de schuldenaar en zijn kinderen ten laste.

Wenst de Regering de boeken en het gereedschap die nodig zijn voor de studie van de kinderen niet voor beslag vatbaar te maken, dan moeten tussen de woorden « de beroepsopleiding » en de woorden « alsook de ... » de woorden « van de beslagene of van de kinderen ten laste die onder hetzelfde dak wonen » ingevoegd worden.

In het ontworpen artikel 1408, § 1, 5°, schrijve men : « dieren van de hoenderhof » in plaats van « hoenders ».

In het ontworpen artikel 1408, § 2, schrijve men : « dan daar waar » in plaats van « dan waar ».

Art. 2

De bepalingen onder 2°, 3° en 4°, van artikel 2 van het ontwerp wijzigen het eerste tot het derde lid van artikel 1409 door de aldaar vermelde bedragen te vervangen door hogere bedragen. De afdeling wetgeving heeft op 11 oktober 1989 een advies gegeven over een ontwerp van koninklijk besluit « houdende aanpassing van de bedragen die overeenkomstig artikel 1409 van het Cerechtelijk Wetboek kunnen overgedragen of in beslag genomen worden » en de in dat besluit vastgestelde bedragen zijn precies dezelfde als die welke worden vastgesteld door de bepalingen onder 2°, 3° en 4° van artikel 2 van het onderhavige ontwerp van wet. Die bepalingen moeten dus vervallen.

Artikel 2 van de ontworpen wet stelt een tweevoudige regeling in : koppeling aan het indexcijfer van de consumptieprijzen, welke koppeling in de memorie van toelichting als automatisch wordt bestempeld; herziening bij koninklijk besluit na advies van de Nationale Arbeidsraad, rekening houdend met de economische toestand.

In feite is de aanpassing van de in de nieuwe paragraaf 1 bepaalde bedragen op basis van het indexcijfer verplicht, maar geschiedt zij niet automatisch. Ze impliceert immers twee verrichtingen : eerst een berekening volgens de formule vermeld in het eerste en het tweede lid van de nieuwe paragraaf 3, vervolgens het vergelijken van de aldus verkregen bedragen met het bedrag bepaald in artikel 2, § 1, van de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op een bestaansminimum (derde lid van de nieuwe paragraaf 3). Is dat laatste bedrag hoger, dan zal daaraan de voorkeuring gegeven worden boven het bedrag dat ontstaat uit de berekening verricht volgens de regels van het eerste en het tweede lid. De nieuwe bedragen moeten bekendgemaakt worden in het Belgisch Staatsblad en treden in werking op 1 januari van het volgende jaar.

De gemachtigden van de Minister zijn het ermee eens dat de aanpassing op basis van het indexcijfer zou geschieden bij wege van een koninklijk besluit.

De volgende tekst wordt voorgesteld voor artikel 2 :

« Art. 2. — In artikel 1409 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 16 juni 1978, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° het eerste, het tweede en het derde lid vormen § 1;

2° het vierde en het vijfde lid worden opgeheven;

3° een § 2 en een § 3 worden toegevoegd, luidende als volgt :

« § 2. Elk jaar past de Koning de in paragraaf 1 bepaalde bedragen aan, rekening houdend met het indexcijfer van de

le du débiteur seul ou du débiteur et de ses enfants à sa charge.

Si le Gouvernement entend rendre insaisissables les livres et instruments nécessaires aux études des enfants, il faut intercaler les mots « du saisi ou des enfants à charge qui habitent sous le même toit » entre les mots « formation professionnelle » et les mots « ainsi que ... ».

Le texte néerlandais de l'article 1408, § 1er, 5°, en projet, devrait être rédigé comme il est proposé dans la version néerlandaise du présent avis.

Le texte néerlandais de l'article 1408, § 2, en projet, devrait être rédigé comme il est proposé dans la version néerlandaise du présent avis.

Art. 2

Les dispositions sous 2°, 3° et 4° de l'article 2 du projet modifient les alinéas 1er à 3 de l'article 1409 en remplaçant les montants qui y sont mentionnés par des montants plus élevés. La section de législation a donné, le 11 octobre 1989, un avis sur un projet d'arrêté royal « adaptant les montants qui peuvent être cédés ou saisis par application de l'article 1409 du code judiciaire » et les montants fixés par cet arrêté sont exactement les mêmes que ceux qui fixent les 2°, 3° et 4° de l'article 2 du présent projet de loi. Ces dispositions sont donc à omettre.

L'article 2 de la loi en projet établit un double système : liaison, qualifiée d'automatique par l'exposé des motifs, à l'indice des prix à la consommation; révision par arrêté royal, après avis du Conseil national du travail, compte tenu de la situation économique.

En réalité, l'adaptation des montants fixés au nouveau paragraphe 1er sur la base de l'indice des prix est obligatoire, mais elle n'est pas automatique. Elle nécessite, en effet, deux opérations : d'abord un calcul selon la formule indiquée aux alinéas 1er et 2 du nouveau paragraphe 3, ensuite, la comparaison des montants ainsi obtenus au montant déterminé par l'article 2, § 1er, de la loi du 7 août 1974 instituant le droit à un minimum de moyens d'existence (alinéa 3 du nouveau paragraphe 3). Si ce dernier montant est plus élevé, il sera préféré à celui qui résulte du calcul effectué selon les règles des alinéas 1er et 2. Les nouveaux montants doivent être publiés au Moniteur belge et entrent en vigueur le 1er janvier de l'année suivante.

Les délégués du Ministre sont d'accord pour que l'adaptation sur la base de l'indice des prix fasse l'objet d'un arrêté royal.

Le texte suivant est proposé pour l'article 2 :

« Art. 2. — A l'article 1409 du même Code, modifié par la loi du 16 juin 1978, sont apportées les modifications suivantes :

1° les alinéas 1er, 2 et 3 forment le § 1er;

2° les alinéas 4 et 5 sont abrogés;

3° il est ajouté un § 2 et un § 3 rédigés comme suit :

« § 2. Chaque année, le Roi adapte les montants fixés au paragraphe 1er compte tenu de l'indice des prix à la consom-

consumptieprijsen van de maand november ... (voorts zoals in het ontwerp) ».

Men schrijft evenwel in de laatste zin van het derde lid van het ontworpen artikel 1409 « het hogere honderdtal » in plaats van « het hoger honderdtal ».

« § 3. De Koning kan bovendien de in paragraaf 1 bepaalde bedragen na advies van de Nationale Arbeidsraad aanpassen, rekening houdend met de economische toestand.

Het besluit treedt in werking op 1 januari van het jaar na dat waarin het is bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad ».

Art. 3

Artikel 3 zou beter als volgt worden geredigeerd :

« Art. 3. — In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1409bis ingevoegd, luidende :

« Art. 1409bis. — De schuldenaar die niet beschikt over de in artikel 1409 bedoelde inkomsten, kan voor hemzelf en voor zijn gezin de noodzakelijke inkomsten behouden die door de beslagrechter worden vastgesteld, doch mag daarbij nooit het niet voor beslag vatbare bedrag overschrijden, dat berekend wordt volgens artikel 1409 ».

Art. 4

Het begin van artikel 4 zou beter als volgt worden geredigeerd :

« Art. 4. — In artikel 1410 van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wetten van 1 april 1969, 27 juni 1969, 12 mei 1971, 7 augustus 1974, 9 juli 1975 en 31 juli 1984, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

« 1° paragraaf 1 wordt aangevuld als volgt : « 8° de uitkering toegekend ... (voorts zoals in het ontwerp) ».

Art. 5

De inleidende volzin van artikel 5 zou beter als volgt worden geredigeerd :

« Art. 5. — In artikel 1412 van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 31 maart 1987, worden de volgende wijzigingen aangebracht : ... (voorts zoals in het ontwerp) ».

De kamer was samengesteld uit

HH. :

J.-J. STRYCKMANS, *kamervoorzitter*;

C.-L. CLOSSET,

J.-C. GEUS, *staatsraden*;

F. DELPEREE,

P. GOTHOT, *assessoren van de afdeling wetgeving*;

Mevr. :

J. GIELISSEN, *toegevoegd griffier*.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de heer J.-J. STRYCKMANS.

Het verslag werd uitgebracht door de heer A. MERCENIER, eerste auditeur.

De Griffier,

J. GIELISSEN

De Voorzitter,

J.-J. STRYCKMANS

mation du mois de novembre... (la suite comme au projet) ».

Dans le texte néerlandais de l'alinéa 3 de l'article 1409 en projet, il faudrait écrire : « het hogere honderdtal » au lieu de « het hoger honderdtal ».

« § 3. Le Roi peut, en outre, adapter les montants prévus au paragraphe 1er, après avis du Conseil national du travail, en tenant compte de la situation économique.

L'arrêté entre en vigueur le 1er janvier de l'année suivant sa publication au Moniteur belge ».

Art. 3

L'article 3 serait mieux rédigé comme suit :

« Art. 3. — Un article 1409bis rédigé comme suit est inséré dans le même code :

« Art. 1409bis. — Le débiteur qui ne dispose pas des revenus visés à l'article 1409 peut conserver pour lui et sa famille les revenus nécessaires qui sont fixés par le juge ... (la suite comme au projet) ».

Art. 4

Le début de l'article 4 serait mieux rédigé comme suit :

« Art. 4. — A l'article 1410 du même code modifié par les lois du 1er avril 1969, du 27 juin 1969, du 12 mai 1971, du 7 août 1974, du 9 juillet 1975 et du 31 juillet 1984, sont apportées les modifications suivantes :

« 1° le paragraphe 1er est complété comme suit : « 8° à l'indemnité accordée... (la suite comme au projet) ».

Art. 5

Le liminaire de l'article 5 serait mieux rédigé comme suit :

« Art. 5. — A l'article 1412 du même code, modifié par la loi du 31 mars 1987, les modifications suivantes sont apportées : ... (la suite comme au projet) ».

La chambre était composée de

MM. :

J.-J. STRYCKMANS, *président de chambre*;

C.-L. CLOSSET,

J.-C. GEUS, *conseillers d'Etat*;

F. DELPEREE,

P. GOTHOT, *assesseurs de la section de législation*;

Mme :

J. GIELISSEN, *greffier assumé*.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. J.-J. STRYCKMANS.

Le rapport a été présenté par M. A. MERCENIER, premier auditeur.

Le Greffier,

J. GIELISSEN

Le Président,

J.-J. STRYCKMANS

WETSONTWERP

BOUDEWIJN, KONING DER BELGEN

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
ONZE GROET.

Op de voordracht van Onze Eerste Minister, van Onze Minister van Justitie en van Onze Staatssecretaris voor Maatschappelijke Emancipatie,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Eerste Minister, Onze Minister van Justitie en Onze Staatssecretaris voor Maatschappelijke Emancipatie zijn gelast, in Onze naam, bij de Wetgevende Kamers het wetsontwerp in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Artikel 1408 van het Gerechtelijk Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Artikel 1408. — § 1. Behalve op zaken, niet vatbaar voor beslag verklaard door bijzondere wetten, mag ook geen beslag worden gelegd :

1° op het nodige bed en beddegoed van de beslagene en van zijn gezin, de kleren en het linnengoed volstrekt noodzakelijk voor hun persoonlijk gebruik alsmede de meubelen nodig om deze op te bergen, een wasmachine en strijkijzer voor het onderhoud van het linnen, de toestellen die noodzakelijk zijn voor de verwarming van de gezinswoning, de tafel en de stoelen die voor de familie een gemeenschappelijke maaltijd mogelijk maken, alsook het vaatwerk en het huishoudgerei dat volstrekt noodzakelijk is voor het gezin, een meubel om het vaatwerk en huishoudgerei op te bergen, een toestel om warme maaltijden te bereiden, een toestel om voedingsmiddelen te bewaren, één verlichtingstoestel per bewoonde kamer, de voorwerpen die bestemd zijn om te worden gebruikt door de kinderen ten laste die onder hetzelfde dak wonen, de gezelschapsdieren van de kinderen, de voorwerpen die noodzakelijk zijn voor de mindervalide gezinsleden, de voorwerpen en produkten die noodzakelijk zijn voor de lichaamsverzorging en voor het onderhoud van de vertrekken, het gereedschap dat nodig is voor het onderhoud van de tuin, één en ander met uitsluiting van de luxemeubelen en luxeartikelen;

2° op de boeken en andere voorwerpen die noodzakelijk zijn voor de studie of de beroepsopleiding van de beslagene of van de kinderen ten laste die onder hetzelfde dak wonen, alsook de boeken, werktuigen en gereedschappen die de beslagene volstrekt nodig heeft voor zijn beroep;

3° op de voorwerpen die dienen voor de uitoefening van de eredienst;

PROJET DE LOI

BAUDOUIN, ROI DES BELGES

A tous, présents et à venir,
SALUT.

Sur la proposition de Notre Premier Ministre, de Notre Ministre de la Justice et de Notre Secrétaire d'Etat à l'Emancipation sociale,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Notre Premier Ministre, Notre Ministre de la Justice et Notre Secrétaire d'Etat à l'Emancipation sociale sont chargés de présenter en Notre nom, aux Chambres législatives le projet de loi dont la teneur suit :

Article 1er

L'article 1408 du Code judiciaire est remplacé par la disposition suivante :

« Article 1408. — § 1er. Ne peuvent être saisis, outre les choses déclarées insaisissables par des lois particulières :

1° le coucher nécessaire du saisi et de sa famille, les vêtements et le linge indispensables à leur propre usage, ainsi que les meubles nécessaires pour les ranger, une machine à laver le linge et un fer à repasser, les appareils nécessaires au chauffage du logement familial, les table et chaises permettant à la famille de prendre les repas en commun ainsi que la vaisselle et les ustensiles de ménage indispensables à la famille, un meuble pour ranger la vaisselle et les ustensiles de ménage, un appareil pour la préparation des repas chauds, un appareil pour la conservation des aliments, un appareil d'éclairage par chambre habitée, les objets affectés à l'usage des enfants à charge qui habitent sous le même toit, les animaux qui servent de compagnie aux enfants, les objets nécessaires aux membres handicapés de la famille, les objets et produits nécessaires aux soins corporels et à l'entretien des locaux, les outils nécessaires à l'entretien du jardin, le tout à l'exclusion des meubles et objets de luxe;

2° les livres et autres objets nécessaires à la poursuite des études ou à la formation professionnelle du saisi ou des enfants à charge qui habitent sous le même toit, ainsi que les livres, machines et instruments indispensables à la profession du saisi;

3° les objets servant à l'exercice du culte;

4° op de levensmiddelen en brandstof die de beslagene en zijn gezin voor een maand nodig hebben;

5° één koe, of twaalf schapen of geiten, naar keuze van de beslagene, alsmede een varken en vierentwintig dieren van de hoenderhof, met het stro, voeder en graan, nodig voor het strooisel en de voeding van dat vee gedurende een maand.

§ 2. De in § 1 opgesomde voorwerpen blijven voor beslag vatbaar indien zij zich op een andere plaats bevinden dan daar waar de beslagene gewoonlijk woont of werkt. »

Art. 2

In artikel 1409 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 16 juni 1978, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° het eerste lid, het tweede en het derde lid vormen § 1;

2° het vierde en het vijfde lid worden opgeheven;

3° een § 2 en een § 3 worden toegevoegd, luidend als volgt :

« § 2. Elk jaar past de Koning de in paragraaf 1 bepaalde bedragen aan, rekening houdend met het indexcijfer van de consumptieprijzen van de maand november van elk jaar.

Het aanvangsindexcijfer is dit van de maand november 1989.

Elke verhoging of verlaging van het indexcijfer brengt een verhoging of verlaging van de bedragen met zich mee overeenkomstig de volgende formule : het nieuwe bedrag is gelijk aan het basisbedrag, vermenigvuldigd met het nieuwe indexcijfer en gedeeld door het aanvangsindexcijfer. Het resultaat wordt afgerond tot het hogere honderdtal.

Het aldus aangepaste laagste bedrag mag evenwel niet lager zijn dan het bedrag bepaald bij artikel 2, § 1, 1°, van de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op een bestaansminimum, dat van kracht zal zijn op 1 januari van het jaar volgend op de aanpassing, afgerond tot het hogere duizendtal.

Binnen de eerste vijftien dagen van de maand december van elk jaar, worden de nieuwe bedragen bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad. Zij worden van kracht vanaf 1 januari van het jaar volgend op hun aanpassing. »

« § 3. De Koning kan bovendien de in paragraaf 1 bepaalde bedragen na advies van de Nationale Arbeidsraad aanpassen, rekening houdend met de economische toestand.

Het besluit treedt in werking op 1 januari van het jaar na dat waarin het is bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad ».

Art. 3

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1409bis ingevoegd, luidende :

4° les aliments et combustibles nécessaires au saisi et à sa famille pendant un mois;

5° une vache, ou douze brebis ou chèvres au choix du saisi, ainsi qu'un porc et vingt-quatre animaux de basse-cour, avec les pailles, fourrages et grains nécessaires pour la litière et la nourriture desdits animaux pendant un mois.

§ 2. Les objets visés au § 1er restent saisissables s'ils se trouvent dans un lieu autre que celui où le saisi demeure ou travaille habituellement. »

Art. 2

A l'article 1409 du même Code, modifié par la loi du 16 juin 1978, sont apportées les modifications suivantes :

1° les alinéas 1er, 2 et 3 forment le § 1er;

2° les alinéas 4 et 5 sont abrogés;

3° il est ajouté un § 2 et un § 3 rédigés comme suit :

« § 2. Chaque année, le Roi adapte les montants fixés au paragraphe 1er compte tenu de l'indice des prix à la consommation du mois de novembre de chaque année.

L'indice de départ est celui du mois de novembre 1989.

Chaque augmentation ou diminution de l'indice entraîne une augmentation ou une diminution des montants conformément à la formule suivante : le nouveau montant est égal au montant de base, multiplié par le nouvel indice et divisé par l'indice de départ. Le résultat est arrondi à la centaine supérieure.

Le montant minimal ainsi adapté ne peut jamais être inférieur au montant déterminé à l'article 2, § 1er, 1°, de la loi du 7 août 1974 instituant le droit à un minimum de moyens d'existence, en vigueur au 1er janvier de l'année suivant celle de l'adaptation, arrondi au millier supérieur.

Dans les quinze premiers jours du mois de décembre de chaque année, les nouveaux montants sont publiés au Moniteur belge. Ils entrent en vigueur le 1er janvier de l'année suivant celle de leur adaptation. »

« § 3. Le Roi peut, en outre, adapter les montants prévus au paragraphe 1er, après avis du Conseil national du travail, en tenant compte de la situation économique.

L'arrêté entre en vigueur le 1er janvier de l'année suivant sa publication au Moniteur belge ».

Art. 3

Un article 1409bis rédigé comme suit est inséré dans le même code :

« Artikel 1409bis. — De schuldenaar die niet beschikt over de in artikel 1409 bedoelde inkomsten, kan voor hemzelf en voor zijn gezin de noodzakelijke inkomsten behouden die door de beslagrechter worden vastgesteld, doch mag daarbij nooit het niet voor beslag vatbare bedrag overschrijden, dat berekend wordt volgens artikel 1409 ».

Art. 4

In artikel 1410 van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wetten van 1 april 1969, 27 juni 1969, 12 mei 1971, 7 augustus 1974, 9 juli 1975 en 31 juli 1984, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° paragraaf 1 wordt aangevuld als volgt :

« 8° — de uitkering toegekend bij onderbreking van de beroepsloopbaan. »

2° § 2 wordt aangevuld als volgt :

« 8° — de bedragen van de maatschappelijke dienstverlening uitgekeerd door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn ».

Art. 5

In artikel 1412 van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 31 maart 1987, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° de eerste zin van het eerste lid wordt vervangen door de volgende bepaling :

« De beperkingen en uitsluitingen waarin de artikelen 1409, 1409bis en 1410, § 1, § 2, 1° tot 7°, § 3 en § 4 voorzien, zijn niet van toepassing : »

2° In het laatste lid van artikel 1412 van hetzelfde wetboek wordt het woord « werknemer » vervangen door het woord « onderhoudsplichtige ».

Gegeven te Brussel, 21 februari 1990.

BOUDEWIJN

VAN KONINGSWEGE :

De Eerste Minister,

W. MARTENS

De Minister van Justitie,

M. WATHELET

*De Staatssecretaris voor
Maatschappelijke Emancipatie,*

M. SMET

« Article 1409bis. — Le débiteur qui ne dispose pas des revenus visés à l'article 1409 peut conserver pour lui et sa famille les revenus nécessaires qui sont fixés par le juge des saisies sans jamais pouvoir excéder le montant insaisissable calculé conformément à l'article 1409 ».

Art. 4

A l'article 1410 du même code, modifié par les lois du 1er avril 1969, du 27 juin 1969, du 12 mai 1971, du 7 août 1974, du 9 juillet 1975 et du 31 juillet 1984, sont apportées les modifications suivantes :

1° Le paragraphe 1er est complété comme suit :

« 8° — l'indemnité accordée en cas d'interruption de la carrière professionnelle. »

2° Le § 2 est complété comme suit :

« 8° — les sommes payées à titre d'aide sociale par les centres publics d'aide sociale »

Art. 5

A l'article 1412 du même code, modifié par la loi du 31 mars 1987, les modifications suivantes sont apportées :

1° la première phrase du premier alinéa est remplacée par la disposition suivante :

« Les limitations et exclusions prévues aux articles 1409, 1409bis et 1410, § 1er, § 2, 1° à 7°, § 3 et § 4 ne sont pas applicables : »

2° Dans le dernier alinéa de l'article 1412 du même Code, le mot « travailleur » est remplacé par les mots « débiteur d'aliments ».

Donné à Bruxelles, le 21 février 1990.

BAUDOUIN

PAR LE ROI :

Le Premier Ministre,

W. MARTENS

Le Ministre de la Justice,

M. WATHELET

*Le Secrétaire d'Etat à
l'Emancipation sociale,*

M. SMET